

Íslandsdeild alþjóðasamtaka gegn ofbeldi á minni máttar.

Umsögn um drög að frumvarpi til laga um samþættingu þjónustu í þágu frasældar barna

Frá félags- og barnamálaráðherra

Það er mál til komið, að gerðar verði lagabreytingar til að auka mannréttindi barna. Nokkrar tilraunir haf verið gerðar áður og margar farið vel af stað, en alltaf fundist glufur er á reynir, glufur sem í raun hafa skert mannréttindi og lífsgæði barna. Það er ógnvekjandi, að á einum mánuði í vetur, komu inn á borð samtakanna 3 sjálfsvíg ungmenna og ein sjálfsvígstilraun mjög ungs barns. Þetta voru allt börn úr langvarandi alvarlegum ofbeldissamböndum, varanlega sköðuð af ofbeldi, í öllum tilfellum feðra sinna, gegn börnunum og mæðrum þeirra.

Hvað þetta frumvarp varðar er margt gott. Hins vegar eru hugmyndir feðraréttindahreyfinganna undirliggjandi og svo kallaðar jafnréttishugmyndir um jafnrétti forleðra, þar sem börn eru eign og /eða bardagatæki í illvígum deilum foreldra oft að finna. Með ákvæðum um leyfi til reglugerða hér og þar, er opnað fyrir pólitískan leik með mannréttindi barna. Í raun og veru má biðja um færri orð og skýrari merkingu.

Það er hægt að koma því svo fyrir, að börn fái friðhelgi við illvíga skilnaði foreldra og annað ofbeldi. Þannig var það við upphaf gildistöku sáttameðferðar barnalaganna 2002. Síðan rann það út í sandinn, sökum of margra möguleika til mismunandi reglugerða og „vinnureglna“ hvað svo sem vinnureglur eru lagalega séð. Fórnlömbin verða ævinlega börnin.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

Markmið

Ad:

1. gr. Góð.

2.gr.

- b. „Barn“ í lögunum þarf að ná yfir öll börn, sem eru ísl. ríkisborgarar hvar sem þau dvelja.
- c. Gott.
- d. Of óljóst.
- e. Í lagi.
- f. Fyrri setning í lagi. Seinni setning býður upp á að svo kölluð „réttindi foreldra“ geri réttindi barna að engu.
- g. Bæta þarf við setn.: Málstjóri skal hafa lögformleg réttindi, sérþekkingu og reynslu afmálefnum barna.
- h. Nothæf.
- i. Gott.
- j. Nothæft.
- k. Gott.
- l. Dálítið óljóst. Þyrfti að standa „ber ábyrgð á“ í stað „styður við“
- m. Nothæft.

II KAFLI.

Ad:

- 3. gr. Góð.
- 4. gr. Mjög varhugavert er, að skipa pólitískt Farsældarráð án þess að gera kröfu til ráðsfólks, að það hafi viðurkennda og/eða löggilt nám/ þekkingu og reynslu (ekki síður) af málefnum barna.
- 5. Gott.
- 6. Þarf að taka skýrt fram, að barna og fjölskyldustofa hafi ekki úrskurðarvald.
- 7. Góð.
- 8. Mjög varhugaverð grein. Þyrfti að sleppa henni. Eins og hún stendur er opnað fyrir huglægt mat og íhlutun, sem ekki er af hinu góða fyrir barnið. Reynsla undirritaðra sýnir, að einmitt við aðstæður eins og greinin kveður á um hefur vald verið misnotað barni/börnum til skaða. Í ljósi þess, að aldrei voru sett sérlög um núverandi Barnaverndarstofu, heldur einungis bætt inn í barnalög og barnaverndarlög hér og þar „Barnaverndarstofa skal“, er brýn þörf á að þessari grein verði hér sleppt og stutt og hnitmiðuð sérlög settjum fyrirbærið eins og aðrar opinberar stofnanir.

III KAFLI.

Ad:

9. gr. Gott með 3 þjónustustig.

En brýn nauðsyn er að sleppa öðru í þessari grein.

Reglugerðafargan býður upp á aukin réttindi hins/hinna sterkustu á kostnað barna. Reglugerðir eru oftast en ekki mjög huglæggar og lítt faglegar. Reynslan er, að á eftir reglugerðum koma svokallaðar vinnureglur, sem allt of oft eru andstæðar grundvallarlögum um réttindi barna, almenn mannréttindi og jafnvel stjórnarskrárbrot. Dæmi um tilraunir til stjórnarskrárbrot: Oftast en einu sinni hefur verið reynt og er nú um stundir verið að vísa börnum, sem eru ísl. ríkisborgarar úr landi með dómi andstætt Stjórnarskrá lýðveldisins Íslands. Hæstiréttur stöðvaði slíkt 2014, en enn er verið að reyna að vísa börnum, sem eru ísl. ríkisborgarar úr landi.

10.gr. Góð.

11.gr. Góð.

12.gr. Góð.

IV KAFLI.

Ad:

13.gr. Góð.

14.gr. Ónauðsynleg. 13. gr. dagar.

15.gr. Varhugaverð. Stenst hún persónuverndarlög?

16. Nauðsyn er á ákvæði um þagnarskyldu. Spurning hvort ekki ætti að vísa í þagnarskyldu lækna, en þeirri þagnarskyldu verða bæði lækna og félagsráðgjafar að hlíta.

V. KAFLI.

Ad:

17.gr. Í lagi.

18.gr. Í 1. mgr. mætti kveða sterkara að orði og skrifa T. hefur hagsmuni barns **FYRST OG FREMST** að leiðarljósi. Þarna kemur inn hið mjög svo aukna ofbeldi, sem beitt er nú um stundir í deilum foreldra um börn. Ofbeldismenn/fólk (sjá ágæta grein Magdalenu Ásgeirsdóttur lækni í Læknablaðinu, 7-8/2016, 102. árg.: 317-368.), en þeir sem beita ofbeldi eru oftast karlmenn. Ofbeldismenn/konur beita langvarandi ofbeldi, öllum tegundum þess (líkamlegu-, andlegu-, kynferðislegu-, fjárhagslegu-, kerfisofbeldi og stafrænu ofbeldi). Markmiðið er að brjóta niður lögheimilisforeldri (oftast móður) og þar með barnið. Við viljum líka benda á, að skýrara orðalag um að barnið ætti að vera rétt hæst þarna gæti (við skrifum gæti með íhugun) komið í veg fyrir einhver af hinum sífjölgaði sjálfsvígum ungmenna.

Við höfum líka efasemdir um að þessi grein standist stjórnsýslulög.

19.gr. Stenzt hún stjórnsýslulög?

20.gr. Spyrjum enn: Stenzt greinin stjórnsýslulög? Þarna er líka foreldraréttur fremri rétti barns, en það er hættulegt. Reglugerðum getur hver ráðherra sem er breytt e. eigin höfði og pólitískri skoðun. Hættulegt.

21.gr. Gott, en gefur e.t.v. helzt til mikið vald.

22.gr. Margt gott þarna. EN viljum benda á, að enn eru foreldrar nefndir á undan barni í greininni, sem er andstætt anda laganna.

VI. KAFLI.

23.gr. Góð.

24.gr. Góð.

Við kjósum að fjalla ekki um greinagerðina. Okkur finnst hún of orðmörg, of mikið um endurtekningar og jafnvel sjálfsréttlætningar höfunda.

Í drögunum að lögunum hefði mátt taka sá ofbeldi/brotum gegn börnum með sérstökum hætti í skólum, frístundastarfi o.s.frv

F.h. Íslandsdeildar alþjóðasamtaka gegn ofbeldi á minni máttar.

Þórey Guðmundsdóttir